

cházi zde v úvahu, neboť nejde o otázku příslušnosti soudu, nýbrž o otázku přípustnosti dovolání. Dovolání bylo proto odmítnuto, což dle Šu 507 odstavec první c. ř. s. měl učiniti již soud první stolice.

Čís. 3801.

Pensijní ústav zaměstnanců určitého podniku může podle obsahu stanov býti i samostatným majetkovým podmětem, rozdílným od podnikatelstva.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 368/24.)

V továrně žalované akciové společnosti byl zřízen pensijní ústav, do něhož platili jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelka příspěvky. Žalobce, bývalý zaměstnanec v továrně žalované společnosti, domáhal se na společnosti placení pensijních příspěvku. Procesní soud první stolice žalobě vyhovel, odvolací soud ji zamítl. Důvody: První soud zjistil, že u továrny žalované jest pensijní ústav pro zřízení; stanovy byly předloženy, avšak první soudce tomuto pensijnímu ústavu nepřiznal vlastnost právnické osoby, vycházející z názoru, že se zde může mluvit pouze o jmění žalované, určeném k zvláštnímu účelu, které samostatně nemůže býti podmětem majetku. Tento názor prvního soudu nemůže sdílet odvolací soud, poněvadž o nějakém jmění žalované firmy, které jest v ústavu pensijním, nelze mluvit. Zákon nespécifikuje právnické osoby. Nutno pouze rozeznávat právnické osoby povahy veřejnoprávní a neveřejnoprávní. K těmto druhým patří také tak zvané fondy, to jest jmění korporací, ústavu a pensijních fondů bank a jiných podniků, které jest věnováno určitému účelu a které jest samostatně spravováno (vide Krainz-Pfaff u Šu 26 obč. zák.). V tomto případě vytvořili dělníci továrny a tato sama majetkovými příspěvky substrat, kterému právní řád přiznává povahu právnické osoby. Výslovné uznání se strany státu, po případě schválení stanov, není nutné, rozhodným jest, že vytvoření tohoto zřízení není zakázáno. V Šu 1 stanov se praví, že zaměstnanci zakládají pro své vdovy a sirotky pensijní ústav, který má býti schválen žalovanou, což se také stalo. Dle Šu 5 stanov tvoří se fond pensijního ústavu z částek tam uvedených, při čemž hlavně se zdůrazňují příspěvky účastníku a žalované, této pak ve výši příslušné celkové roční části příspěvků členů. Mluví-li rozsudek o jmění žalované, nutno poukázat i na to, že dle Šu 5 plynou do fondu i jiné příjmy, jako odkazy, dary a podobně, o nichž nelze přece říci, že byly žalované darovány. Dále nutno poukázat na to, že žalovaná dle Šu 6 nemůže býti přidržována k placení, ukáže-li se nekrytý schodek. Zpráva pensijního fondu jest samostatná, nezávislá. Dle Šu 21 do pensijního výboru o 9 členech vysílá správní rada žalované pouze 3 členy. Tento pensijní výbor zastupuje pensijní ústav dle Šu 32 stanov na venek, a jest bdělý nad placením příspěvku a proto také přijímá příspěvky, které žalovaná dle Šu 5 má platiti. Nezáleží proto na vůli žalované, zda chce tyto příspěvky platiti, čímž dochází výrazu též samostatnost pensijního ústavu. I žalobce platil příspěvky tomuto ústavu,

jak jím nebylo popřeno, a jest proto žalobce oprávněn, poněvadž pensijní ústav jest právnickou osobou dle §u 26 obč. zák., žádati placení pense od tohoto ústavu, kterému platil příspěvky, nikoli však od žalované.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Předmětem dovolání žalobcova jsou odstavce rozsudku soudu odvolacího, který v nich rozhodl v neprospěch žalobcův, neuznav oprávněným jeho nárok na pensi měsíčních 545 Kč proti žalované společnosti. Soud odvolací vycházel při tomto rozhodnutí z názoru, že pensijní ústav zřízenců žalované společnosti jest samostatným majetkovým podmětem, rozdílným od společnosti, že jest právnickou osobou a že žalobce není oprávněn, žádati pensi na žalované firmě, nýbrž po případě jen na tomto ústavu. Žalobce brojí proti tomu z důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s., maje souhlasně s procesním soudem první stolice za to, že onen ústav není samostatnou právnickou osobou, nýbrž že jest ústavem, spravujícím jmění, které náleží žalované firmě a které tato věnovala určitému zvláštnímu účelu, totiž poskytování zaopatřovacích požitků zřízencům společnosti, jakož i jejich vdovám a sirotkům. Tomuto mínění žalobcova nelze přisvědčiti. Opačné stanovisko soudu odvolacího je správné a jest v rozsudku soudu odvolacího v podstatě náležitě odůvodněno obsahem stanov pensijního ústavu. To plyne z této úvahy. Podle §u 16 obč. zák. pokládáti jest každého člověka za osobu ve smyslu právním, totiž za podmět, kterému náleží určitá práva. Právo v subjektivním slova smyslu jest moc jednotlivcova, uznaná zákonem. Způsobilst k takové moci, způsobilst k právům, způsobilst, býti podmětem právních poměrů, jest podle uvedeného §u 16 osobnosti. Zákon přiznává osobnost nejen osobám fysickým, ale za určitých podmínek též osobám právnickým, totiž určitému jmění jako souboru práv a závazků, kteréžto jmění nenáleží žádné fysické osobě, nýbrž má sloužiti výhradně jistému účelu. Ke jsoucnosti právnícké osoby jest po skutkové stránce zapotřebí účelu, zákonem dovoleného, jemuž má sloužiti. Na straně právnícké osoby musí býti jednotná, tak projevená vůle, aby právnícká osoba měla své vlastní jmění, sloužící určitému účelu, aby právnícká osoba byla nositelkou práv a závazků vůči osobám jiným, aby mohly mezi ní a třetími osobami vzházeti právní poměry. Skutkovým (hmotným) substratem, prostředkem něhož má býti uvedeného účelu dosaženo, může býti buď spolek více osob, nebo jen jisté jmění, nebo obé dohromady. V §u 26 obč. zák. ob. jest obsažen všeobecný zákonný předpis, že každý dovolený spolek a každé nadání s dovoleným účelem uznává se za právnickou osobu; není tedy třeba zvláštního propůjčení práva osobnosti v každém jednotlivém případě, nýbrž naopak každý dovolený spolek a každé dovolené nadání požívá právní osobnosti po zákonu samém, aniž potřebuje úředního povolení. Nedovolené spolky a nadání jsou ty, které odporují veřejné mravnosti, nebo přiči se právu aneb zákonu, nebo jsou státu nebezpečné. U pensijního ústavu zřízenců žalované společnosti jsou ony předpoklady

jsoucnosti samostatné právnické osoby. Tento ústav má samostatné jmění, sloužící účelu majetkoprávnímu, zákonem dovolenému; jmění toto nenáleží ani žalované společnosti, ani členům ústavu; pensijní ústav zřízenců žalované společnosti je sdružením osob, v §u 1 stanov uvedených, k ideálnímu právnímu subjektu, rozdílnému od těchto jednotlivých členů, jakož i od žalované společnosti; tato společnost povinna jest pensijnímu ústavu plněními, jež ústav může svým výborem na ní vymáhati. Z okolnosti, že stanovy jsou podepsány žalovanou společností a že podle výhrady, obsažené v §u 2 stanov, schváleny jsou její správní radou, nelze vyvozovati, že žalovaná společnost vládne nad pensijním ústavem a jeho jměním tak, jako nad jměním vlastním; podpis stanov žalovanou společností a výhrada schválení stanov její správní radou, jakož i jiné, v §§ 25 a 28 stanov obsažené výhrady pro žalovanou společnost jsou zřejmě tím odůvodněny, že tato společnost byla zakladatelkou pensijního ústavu; samostatná právní povaha ústavu pensijního není tím dotčena. Tento ústav má samostatná práva i povinnosti, aby mohl plnit svůj účel, zaopatřovati zřízence žalované společnosti, jakož i jejich vdovy a sirotky. Nakládání jměním ústavu a zastupování ústavu na venek nenáleží ani žalované společnosti, ani členům ústavu, nýbrž pensijnímu výboru. Okolnost, že správní úřad nepropůjčil pensijnímu ústavu tomuto výslovně právní osobnosti, jest nedůležitá. Že by byl správní úřad zakázal mu činnost, stanovami upravenou, není ani zjištěno, ani tvrzeno.

Čís. 3802.

Proti tomu, kdo jako osoba důvěry požívající byl okresním hejtmánstvím pověřen činností v obecní zásobovací komisi, nemůže se obec domáhati pořadem práva zaplacení schodku, zjištěného při revisi zásobovací činnosti.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1924, Rv I 553 '24.)

Žalobě obce na člena obecní aprovisační komise o zaplacení účetního schodku, jenž se objevil při revisi, procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání (správně rekursu) žalobkyně.

Důvody:

Žalobkyně domáhá se zaplacení účetního schodku, který se objevil při bližší revisi činnosti žalovaného jako vedoucího člena obecní aprovisační komise. Jak jde ze skutkových zjištění odvolacího soudu na jevo, byl žalovaný do komise vyslán občanstvem a potvrzen okresním hejtmánstvím. Nebyl tedy v komisi činným ani jako člen obecního představenstva (zastupitelstva) ani jako obecní úředník nebo zřízenec (pomocník) (§ 66, 54, 32 česk. ob. zřiz. a § 16 (6) zákona ze dne 12. srpna